

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มในโรงพยาบาลสระบุรีเป็นการวิจัยการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) แบบตัดขวาง (cross section design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มในโรงพยาบาลสระบุรีโดยปัจจัยที่นำมาศึกษาประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต ความสนใจในการตรวจไตของตนเอง และสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มและเป็นผู้ป่วยใหม่ที่ไม่ได้นัด ที่มาตรวจที่แผนกผู้ป่วยนอกศัลยกรรมโรงพยาบาลสระบุรี ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบได้จำนวนผู้ป่วยทั้งหมด 128 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ซึ่งมีความสมบูรณ์ จำนวน 128 ฉบับ ซึ่งมีความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.73-0.82 โดยปัญหาระหว่างการเก็บข้อมูลคือมีผู้ป่วยบางรายที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้จึงได้ให้ผู้ช่วยพยาบาลหรือพยาบาลเป็นคนอ่านแบบสอบถามให้ฟังและเขียนให้ตามคำบอกของผู้ป่วย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Chi-square และ Multiple Logistic Regression

#### 1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยได้ดังนี้

1.1 พฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มในโรงพยาบาลสระบุรี พบว่า พฤติกรรมการมาพบแพทย์ระยะเวลาเร็วที่สุดคือ 1 วัน และระยะเวลาช้าที่สุด 2191 วัน โดยมีระยะเวลาเฉลี่ย 145 วัน ซึ่งถ้าแยกเป็นกลุ่มพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็ว (ไม่เกิน 1 เดือน) และพฤติกรรมการมาพบแพทย์ช้า (เกิน 1 เดือน) พบว่า ผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็ว คิดเป็นร้อยละ 39.8 และมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์ช้า คิดเป็นร้อยละ 60.2

1.2 ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต การรับรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต ความสนใจในการตรวจไตของตนเองและสิ่งชักนำ ต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตล้มในโรงพยาบาลสระบุรี พบว่าผู้ป่วยที่มี

อาการก่อนที่ไตด้านมมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านมอยู่ในระดับต่ำมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอยู่ในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.4 และอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 15.6 ตามลำดับ ผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตด้านมมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านมอยู่ในระดับกลางมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.7 รองลงมาอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 38.8 และไม่มีผู้ป่วยที่มีมารการรับรู้อยู่ในระดับต่ำ ตามลำดับ ผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตด้านมมีความสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเองมากมี คิดเป็นร้อยละ 63.3 และสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเองน้อย คิดเป็นร้อยละ 36.7 ผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตด้านมมีสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์มากมี คิดเป็นร้อยละ 54.7 และมีสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์น้อย คิดเป็นร้อยละ 45.3

**1.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม การรับรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม ความสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเอง และสิ่งชักนำ กับพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตด้านมในโรงพยาบาลสระบุรี** พบว่าความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.022 ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม ความสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเอง และสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์

**1.4 อิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม การรับรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม ความสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเองและสิ่งชักนำต่อพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตด้านมในโรงพยาบาลสระบุรี** พบว่าความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.005 โดยความรู้ที่ลดโอกาสพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์เร็ว สิ่งชักนำให้มาพบแพทย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.034 โดยสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ที่เพิ่มโอกาสพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์เร็ว ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตด้านม และความสนใจในการตรวจไตด้านมของตนเอง ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมารการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

## 2. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตในโรงพยาบาลสระบุรี โดยปัจจัยที่นำมาศึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต ความสนใจในการตรวจไตของตนเองและสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์

### 2.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไต กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตในโรงพยาบาลสระบุรี

จากผลการวิจัยพบว่าผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตในโรงพยาบาลสระบุรีส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจากแนวคิดของ Orem (1995) เชื่อว่าความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการดูแลตนเอง เมื่อบุคคลมีความเข้าใจในเรื่องใด ก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น บุคคลที่สามารถดูแลตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีความรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมของตนเองและใช้ความรู้ในการคิด พิจารณาและตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมดูแลตนเอง ซึ่งจากแนวคิดนี้สรุปว่าถ้ายังมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตมากน่าจะมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็ว แต่จากการศึกษานี้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ในเชิงลบซึ่งหมายความว่ายิ่งผู้ป่วยมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตมากพฤติกรรมการมาพบแพทย์จะยิ่งช้าตามไปด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและการศึกษาอื่นๆ ได้แก่ การศึกษาของกัลยาณี นาคฤทธิ์ (2541) ซึ่งพบว่าความรู้เกี่ยวกับมะเร็งไตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตรวจมะเร็งไตด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเอง และการศึกษาของสมใจ วิจิตรกุล และสุนันทา กระจำแดน (2549) ที่ว่าความรู้เรื่องมะเร็งไตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันมะเร็งไต เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดข้อคำถามในแบบสอบถามพบว่ามีคำถามอยู่ 1 ข้อคือ ข้อ 11 ซึ่งถามว่า “อาการของมะเร็งไตรุนแรง มีอาการเจ็บที่ไต” ซึ่งคำตอบนี้ถ้าต้องตอบผิดจึงจะได้คะแนนมีผู้ตอบแบบสอบถามถูกเพียง 6 คน คิดเป็น 4.7% เท่านั้น ซึ่งทำให้รู้ถึงแนวคิดส่วนใหญ่ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ไตในโรงพยาบาลสระบุรีคือถ้าไม่มีอาการปวดจะไม่คิดว่าก้อนนั้นเป็นมะเร็งซึ่งคำถามข้อนี้อาจมีอิทธิพลเหนือคำถามข้ออื่นๆ จึงทำให้มีพฤติกรรมการมาพบแพทย์ล่าช้าแม้จะมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตสูงก็ตาม อีกประเด็นหนึ่งเมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะของประชากรที่มีอาการก่อนที่ไตพบผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และรายได้น้อย จึงอาจไม่สามารถหางานมาเพื่อมาพบแพทย์ได้แม้จะมีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งไตมากแต่ด้วยข้อจำกัดจึง

ไม่สามารถมาพบแพทย์ได้เร็ว แต่อย่างไรก็ตามประเด็นนี้จะต้องมีการยืนยันด้วยการศึกษาต่อไปในอนาคต

## 2.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของการรับรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี

จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Louise and others (1980) พบว่าการรับรู้ถึงโรคมะเร็งเต้านมไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองของสตรีสูงอายุได้ แต่ก็มีหลายการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษานี้ ได้แก่ การศึกษาของ Champion (1992) ได้ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยหญิงที่มารับการตรวจรักษาโรคทั่วไปที่คลินิกตรวจโรคผู้ป่วย พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตรวจเต้านมด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาของ Rutledge (1987) ศึกษาในกลุ่มอาสาสมัครสตรีจากชมรมสตรี 9 แห่ง พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตรวจเต้านมด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ การศึกษาของจันทิมา (2540) พบว่า ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเลือกใช้บริการสุขภาพแหล่งใดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วย ความรุนแรงของการเจ็บป่วย ความสามารถในการเข้าถึงบริการ และปัจจัยเสริมอื่นๆ เมื่อศึกษาในรายละเอียดของปัจจัยต่างๆ พบว่าล้วนมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของบุคคลทั้งสิ้น การศึกษาของอัญชลี (2539) ศึกษาการส่งเสริมพฤติกรรมการตรวจมะเร็งปากมดลูกในสตรีอำเภอพรหมคีรีจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน กลุ่มทดลอง จำนวน 50 คน ที่ได้รับการส่งเสริมพฤติกรรมให้มีความรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดมะเร็งปากมดลูก การรับรู้ความรุนแรงของโรคมะเร็งปากมดลูกและมีการรับรู้ผลดีในการไปรับบริการตรวจหามะเร็ง ปากมดลูกสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ กลุ่มทดลองมีอัตราการมารับบริการตรวจหามะเร็งปากมดลูกเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของวนิดา (2535) ศึกษาประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษา ร่วมกับการสนับสนุนของสามีในการมารับบริการตรวจเซลล์มะเร็งปากมดลูกของคณางานสตรี จังหวัดนนทบุรีจำนวน 113 คน พบว่าการรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคการรับรู้ต่อความรุนแรง การรับรู้ผลดีและอุปสรรคของการปฏิบัติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมารับบริการตรวจเซลล์มะเร็งปากมดลูกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการที่จะสรุปว่าการรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านมมีผลทำให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็วได้หรือไม่นั้น อาจต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

### 2.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเอง กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี

จากผลการศึกษาพบว่า ความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Stillman (1977) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของสตรีที่มีต่อโรคมะเร็งเต้านมและการตรวจเต้านมด้วยตนเองในสตรี ร้อยละ 97 มีความเห็นว่าการตรวจเต้านมด้วยตนเองและมาพบแพทย์จะช่วยลดอัตราการเสียชีวิตจากการเป็นโรคมะเร็งเต้านมได้ แต่ในแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติมีเพียงร้อยละ 48 เท่านั้น ที่ทำการตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน แต่ก็มีหลายการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับการศึกษานี้ ได้แก่ การศึกษาของ Champion (1992) ได้ศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยหญิงที่มารับการตรวจรักษาโรคทั่วไปที่คลินิกตรวจโรคผู้ป่วย พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตรวจเต้านมด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ อย่างมีนัยสำคัญ การศึกษาของ Rutledge (1987) ศึกษาในกลุ่มอาสาสมัครสตรีจากชมรมสตรี 9 แห่ง พบว่าการรับรู้ถึงประโยชน์ของการตรวจเต้านมด้วยตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตรวจเต้านมด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ ดังนั้นการที่จะสรุปว่าความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเอง มีผลทำให้ผู้ป่วยมีพฤติกรรมการมาพบแพทย์ เร็วได้หรือไม่นั้น อาจต้องมีการศึกษาอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย

### 2.4 ผลการศึกษาความสัมพันธ์และอิทธิพลของสิ่งชักนำ กับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี

จากผลการวิจัย พบว่า สิ่งชักนำให้มาพบแพทย์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.034 ในเชิงบวกซึ่งหมายความว่ายิ่งผู้ป่วยมีสิ่งชักนำให้มาพบแพทย์มากพฤติกรรมการมาพบแพทย์จะยิ่งเร็วตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาหลายๆ การศึกษา ได้แก่ การศึกษาของฉวีวรรณ พลแสน (2541) ที่พบว่าการกระตุ้นเตือนจากสตรีหรือตัวแทนสตรี ทำให้สตรีมีพฤติกรรมตรวจเต้านมด้วยตนเองมากขึ้นซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ การศึกษาของปริญดา ทุนคำ (2541) ที่พบว่าการกระตุ้นเตือนจากเพื่อนสนิททำให้สตรีมีพฤติกรรมตรวจเต้านมด้วยตนเองซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น การศึกษาของ Chalmer and Luker (1996) ได้ศึกษาในสตรี 55 คน พบว่า สตรีที่มีญาติพี่น้องเป็นมะเร็งเต้านมจะส่งผลให้สตรีเหล่านั้นได้รับการกระตุ้นให้มีการปฏิบัติเพื่อการดูแลรักษาตนเองมากขึ้น การศึกษาของ วิมล คำสวัสดิ์ (2535) ได้ศึกษาการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีในชุมชนแออัดกรุงเทพมหานคร พบว่า สตรีที่มีประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งได้แก่ การมีสมาชิกในครอบครัวป่วยด้วยโรคก้อนที่เต้านม

เป็นมะเร็งเต้านมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตรวจเต้านมด้วยตนเองทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ที่เคยได้เห็น ได้ดู ได้รับทราบเกี่ยวกับมะเร็งเต้านม เป็นตัวกระตุ้นให้สตรีเกิดความสนใจในเรื่องนี้มากขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ การศึกษาของ Marckcy (1992) พบว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้รับคำแนะนำโดยบอกถึงผลที่เกิดขึ้นทำให้บุคคลเกิดความตั้งใจที่จะหยุดสูบบุหรี่และนำไปสู่

ความตั้งใจในการป้องกันรักษาสุขภาพของบุคคล และการศึกษาของประกายทิพย์ (2541) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีวัยรุ่นอายุ 15-25 ปี จำนวน 275 ราย การได้รับข่าวสารและคำแนะนำเกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการดูแลตนเองและมาพบแพทย์ ดังนั้นสิ่งชักนำในการมาพบแพทย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยมาพบแพทย์ อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติและแบบแผนการดำเนินงานเชิงรุกเพื่อสามารถตรวจพบมะเร็งเต้านมในระยะเริ่มแรกให้มีสัดส่วนมากกว่าระยะลุกลามได้

### 3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขอให้ข้อเสนอแนะดังนี้

#### 3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

##### 3.1.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรีที่สำคัญ คือ สิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ ซึ่งประกอบด้วย การได้รับรู้ข้อมูลการกระตุ้นต่างๆ จากสิ่งรอบข้างเช่น เพื่อนบ้าน คนรู้จัก อสม. สื่อต่างๆ ครอบครัว หรือญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากผลการศึกษาดังกล่าว โดยเมื่อพิจารณาจากข้อคำถามจากแบบสอบถามแล้วพบว่า สิ่งชักนำที่ผู้ป่วยมีน้อยที่สุดคือ การกระตุ้นจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งมีเพียงร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด รองลงมาคือ การได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็งเต้านมจากเพื่อนบ้าน หรือ อสม. จากข้อมูลนี้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติและแบบแผนการดำเนินงานทางสุขภาพเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรีโดย

1) กำหนดนโยบายให้บุคลากรและทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยดำเนินงาน กระตุ้นชักนำให้ผู้ป่วยที่มีก้อนที่เต้านมมาตรวจที่โรงพยาบาล โดยการประชาสัมพันธ์และให้คำแนะนำ ที่ถูกต้อง โดยเน้นไปที่การกระตุ้นให้บุคลากรทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและชักชวนให้ผู้ป่วยที่มีก้อนที่เต้านมมาตรวจที่โรงพยาบาล

2) การกำหนดนโยบายให้การสนับสนุนการพัฒนาสิ่งชักนำในรูปแบบอื่นๆ ให้ดีขึ้น ได้แก่ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ เสียงจากวิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต การสื่อสาร อื่นๆ หรือจากการถ่ายทอดโดยบุคคลเช่น อสม. โดยการอบรม การสอนแนะนำ การถ่ายทอดจาก ประสบการณ์ผู้ป่วยที่เป็นโรคเต้านม เพราะถ้ามะเร็งเต้านมถูกค้นพบได้ในระยะเริ่มแรกก็สามารถ หายขาดได้ ซึ่งถือว่าการลดความรุนแรงของโรคมะเร็งเต้านมทำให้มีอัตราการรอดชีวิตที่สูงขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

### 3.1.2 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วย ที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรีที่สำคัญ คือ สิ่งชักนำให้มาพบแพทย์ ซึ่งประกอบด้วย การได้รับรู้ข้อมูลการกระตุ้นต่างๆ จากสิ่งรอบข้างเช่น เพื่อนบ้าน คนรู้จัก อสม. สื่อต่างๆ ครอบครัว หรือญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถเสนอแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) เพิ่มบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่ลงพื้นที่เพื่อรณรงค์เรื่องอื่นๆ เช่น การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยเรื้อรัง ให้ช่วยในการแนะนำชักชวนการตรวจ มะเร็งเต้านมเมื่อพบอาการก้อนที่เต้านม

2) จัดทำแผนงาน/โครงการจัดอบรม เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากร ทางการแพทย์ในแง่ของทักษะการให้คำแนะนำโน้มน้าวและชักชวนให้ประชากรสตรีที่มีก้อนที่เต้านม ในพื้นที่หันมาสนใจสุขภาพตนเองและมาพบแพทย์ และมีการติดตามและประเมินผลงาน เพื่อจะได้ เกิดการพัฒนาต่อไป

3) ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพของบุคคลในครอบครัวและ เพื่อนบ้าน ให้เกิดความเข้าใจในสตรีที่มีอาการก้อนที่เต้านมและมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำโน้มน้าวและชักชวนให้มาพบแพทย์เพื่อตรวจหามะเร็งเต้านม ได้แก่

(1) จัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้และกิจกรรมรณรงค์การตรวจมะเร็ง เต้านมเมื่อพบก้อนที่เต้านม ซึ่งเน้นไปที่การตรวจพบก้อนเต้านมที่ทั้งมีอาการและไม่มีอาการเพราะ มะเร็งเต้านมระยะเริ่มแรกมักไม่มีอาการเจ็บปวด การมาพบแพทย์เร็วทำให้เพิ่มโอกาสการรักษา ให้หายขาดได้ โดยเป้าหมายไปที่กลุ่ม อสม. และประชาชนทุกคนในหมู่บ้าน

(2) จัดการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์ ให้สตรีมีการตรวจมะเร็งเต้านมเมื่อพบก้อนที่เต้านมให้รีบมาพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยอย่างสม่ำเสมอ โดยผ่านทางสื่อมวลชน แชนงต่างๆ เช่น แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ เสียงจากวิทยุโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งจัดทำคู่มือเอกสารเกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านมแจกทั้งในโรงพยาบาล และในชุมชน

4) ส่งเสริมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคลากรทางการแพทย์ ในการให้ คำแนะนำปรึกษาแก่สตรีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ ก้อนที่เต้านม โดยใช้ผู้ที่มีความสามารถในการให้ความรู้ มีทักษะในการให้คำแนะนำโน้มน้าวและชักชวนสตรีที่มีก้อนที่เต้านมให้มาพบแพทย์เพื่อตรวจหา มะเร็งเต้านม

5) จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ไม่ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ แต่เมื่อพิจารณาในแบบสอบถามพบว่า ข้อแบบสอบถาม “ท่านไม่ยอมมาใช้บริการเพื่อตรวจก้อนที่เต้านมเพราะบริการของโรงพยาบาลล่าช้า” มีค่าเฉลี่ย การรับรู้ต่ำที่สุดซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการพัฒนาศักยภาพของโรงพยาบาล ในการรับบริการการตรวจมะเร็งเต้านม เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นกับประชาชน ว่ามีขั้นตอนการรับบริการ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เพื่อให้เกิดความต้องการในการอยากมารับการบริการ

6) จากผลการศึกษาพบว่า ความสนใจในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง ไม่ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ แต่เมื่อพิจารณาในแบบสอบถามในส่วนของการรับรู้ อุปสรรคการมาพบแพทย์พบว่า ผู้ป่วยที่มีก้อนเต้านมมีความสม่ำเสมอในการตรวจเต้านมด้วยตนเอง เพียงร้อยละ 32.8 เท่านั้น ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการจัดวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการ ตรวจเต้านมด้วยตนเองไปเผยแพร่ความรู้ และส่งเสริมการกระตุ้นต่างๆ จากสิ่งรอบข้างเช่น เพื่อนบ้าน คนรู้จัก อสม. สื่อต่างๆ ครอบครัวหรือญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและ บุคลากรทางการแพทย์ให้สตรีมีการตรวจเต้านมด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ

7) จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ไม่ได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์ แต่เมื่อพิจารณาในแบบสอบถามในส่วนของการรับรู้ เกี่ยวกับความรุนแรงของโรคมะเร็งเต้านม พบว่า ข้อแบบสอบถาม “ผู้หญิงที่เป็นมะเร็งเต้านม ต้อง รักษาด้วยการตัดเต้านมทิ้ง” มีค่าเฉลี่ยการรับรู้ต่ำที่สุดซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นจึงขอเสนอให้มีการ ส่งเสริมการรับรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการรักษาโรคมะเร็งเต้านม โดยจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ ผ่านสื่อต่างๆ การจัดการอบรมในชุมชน โดยเน้นถึงใจความว่าการรักษามะเร็งเต้านมไม่จำเป็นต้อง ตัดเต้านมเสมอไปถ้ามาพบแพทย์เร็ว

### 3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมในโรงพยาบาลสระบุรีที่สำคัญ คือ สิ่งชักนำให้มารพแพทย์ ซึ่งประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลการกระตุ้นต่างๆ จากสิ่งรอบข้างเช่น เพื่อนบ้าน คนรู้จัก อสม. สื่อต่างๆ ครอบครัว หรือญาติพี่น้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากผลการศึกษาดังกล่าว สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมในโรงพยาบาลสระบุรีที่สำคัญ คือ สิ่งชักนำให้มารพแพทย์ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะ

1.1 การศึกษาหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสิ่งชักนำในการมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมเพื่อที่จะกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.2 การศึกษาหาอิทธิพลของสิ่งชักนำที่เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข บุคลากรทางการแพทย์ อสม และบุคคลในครอบครัวต่อพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมเพื่อที่จะเน้นพัฒนาหรือกระตุ้นสิ่งชักนำที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น

2. เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมในโรงพยาบาลสระบุรีที่สำคัญ คือ สิ่งชักนำให้มารพแพทย์ และที่ไม่เกี่ยวข้องคือ การรับรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม ความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเอง แต่อาจมีสาเหตุอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาเช่นระบบการบริการของโรงพยาบาล ดังนั้นจึงขอเสนอแนะการศึกษาศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการบริการของโรงพยาบาลกับพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นมเพื่อที่จะกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่มีประโยชน์มากขึ้น

3. เนื่องจากการศึกษาอื่นๆ พยายามหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตรวจเต้านมด้วยตนเองโดยยังไม่ได้คำนึงถึงผลลัพธ์สุดท้าย คือตรวจพบก้อนแล้วมาโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์เป็นผู้ตรวจ แต่จากการศึกษาพบว่าความสนใจในการตรวจเต้านมของตนเองไม่ได้มีอิทธิพลต่อการพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นม ดังนั้นจึงขอเสนอแนะการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นม ระหว่างกลุ่มที่ตรวจเต้านมด้วยตนเองเป็นประจำ กับกลุ่มที่ตรวจเต้านมด้วยตนเองไม่ประจำ เพื่อพิสูจน์ว่าการรณรงค์การตรวจเต้านมด้วยตนเองมีประโยชน์ต่อการมารพแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก่อนที่ได้นม

4. เนื่องจากผลการศึกษานี้พบว่า ความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านมมีความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามกับพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านมในโรงพยาบาลสระบุรี ซึ่งมีผลขัดแย้งกับการศึกษาอื่นๆ ดังนั้นอาจจะเสนอแนะ

4.1 การศึกษาเชิงทดลองเปรียบเทียบพฤติกรรมการมาพบแพทย์ของผู้ป่วยที่มีอาการก้อนที่เต้านม ระหว่างกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านมสูงกับกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านมต่ำ เพื่อพิสูจน์ดูว่าความรู้มีผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์จริงหรือไม่

4.2 เมื่อพิจารณาในแบบสอบถามในส่วนของความรู้เกี่ยวกับก้อนและโรคมะเร็งเต้านม พบว่า ข้อแบบสอบถาม “มะเร็งเต้านมเป็นโรคที่เกิดจากการติดเชื้อของเนื้อเยื่อบริเวณเต้านม” “โรคมะเร็งเต้านมในระยะแพร่กระจายไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้” “อาการของมะเร็งเต้านมที่รุนแรงมีอาการเจ็บที่เต้านม” และ “ปัจจุบันยังไม่มีวิธีการที่สามารถป้องกันการเกิดโรคมะเร็งเต้านมได้” มีผู้ตอบถูกไม่ถึงร้อยละ 50 ดังนั้นจึงขอเสนอแนะการศึกษาที่เจาะลึกถึงความรู้ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็ว

4.3 เมื่อพิจารณาถึงคุณลักษณะของประชากรที่มีอาการก้อนที่เต้านมพบว่า อาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์แต่ยังไม่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ รายได้ อาชีพ ภาวะสุขภาพ ฯลฯ ดังนั้นจึงขอเสนอแนะการศึกษาที่หาความสัมพันธ์ของคุณลักษณะของประชากรเหล่านี้ต่อพฤติกรรมการมาพบแพทย์เร็ว